

Република Македонија
НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ
O M B U D S M A N
Republic of Macedonia

METODOLOGJI

**për kryerjen e parandalimit të torturës dhe llojeve të tjera të veprimit brutal,
jonjerëzor, nënçmues ose ndëshkues nga ana e Avokatit të Popullit si
Mekanizëm Parandalues Nacional**

Shkup, prill 2010

Me këtë Metodologji për së afërmi rregullohet mënyra e realizimit të vizitave të rregullta dhe të jashtëzakonshme në vendet ku janë vendosur ose mund të vendosen personat e privuar nga liria me qëllim të parandalimit të torturës dhe llojeve tjera të veprimit brutal, jonjerëzor, nënçmues ose ndëshkues, në përputhje me nenin 4 të Ligjit për ratifikimin e Protokollit Fakultativ të Konventës së OKB-së kundër torturës, dhe veprimeve tjera brutale, jonjerëzore ose nënçmuese ose ndëshkuese ("Gazeta zyrtare e RM-së" nr. 165/2008), nenit 4 dhe 17 të Protokollit Fakultativ të Konventës kundër Torturës dhe llojeve tjera të veprimit brutal, jonjerëzor, nënçmues ose ndëshkues dhe nenit 31-a dhe 31-b të Ligjit për Avokatin e Popullit dhe Rregullores për mënyrën e parandalimit të torturës.

Lëndë të kësaj Metodologjie janë: llojet e vizitave parandaluese, vendet të cilat vizitohen, objektivi i vizitave, inspektimi i vendeve dhe informacionet, biseda me personat e privuar nga liria dhe me personelin, si dhe hartimi i raporteve dhe rekomandimeve përkatëse.

1. OBJEKTIVI DHE LLOJI I VIZITAVE PARANDALUESE

Vizitat realizohen me qëllim të pengimit të shkeljeve eventuale të të drejtave të personave të privuar nga liria, përmes dialogut konstruktiv me përfaqësuesit në vendet ku janë vendosur ose mund të vendosen personat e privuar nga liria dhe përfaqësuesit e institucioneve dhe organeve të tjera nën kompetencën e të cilëve janë institucionet, si dhe reduktimin e rrezikut që personat e privuar nga liria të pengohen në parashtrimin e ankesave që kanë të bëjnë me statusin e tyre, kushtet e vendosjes, trajtimin etj.

Vendosja e sistemit të vizitave (të rregullta dhe të jashtëzakonshme) ka për qëllim përmirësimin e gjendjes së përgjithshme në vendet në të cilat janë vendosur ose mund të vendosen personat e privuar nga liria.

Vizitat parandaluese mund të jenë: të rregullta dhe të paparalajmëruara.

- **Vizitat e rregullta** - kanë për qëllim kryerjen e analizës së detajuar të gjendjes në vendet ku personat janë privuar ose mund të privohen nga liria, në mënyrë që të identifikohen shkaqet të cilat mund të çojnë deri te veprimi brutal, jonjerëzor ose nënçmues ose ndëshkues dhe hartimi i rekomandimeve për tejkalimin e gjendjeve të konstatuara.

- **Vizitat e paparalajmëruara** – kanë për qëllim që, në masë sa më të madhe të mundshme, ta pasqyrojnë gjendjen reale dhe objektive të kushteve në vendet ku personat janë privuar ose mund të privohen nga liria me qëllim që të reduktohet rreziku nga fshehja ose ndryshimi i gjendjes ekzistuese, si dhe të kontrollohet zbatimi i rekomandimeve paraprakisht të dhëna nga Avokati Popullit. Këto vizita njëherësh kanë për qëllim ta pengojnë frikësimin ose kufizimin e personave të privuar nga liria për mbajtjen e kontakteve me Avokatin e Popullit.

2. VENDET TË CILAT MUND TË VIZITOHEN NGA ANA E AVOKATIT TË POPULLIT

Avokati i Popullit gjatë realizimit të funksionit të tij si Mekanizëm Parandalues Nacional realizon vizita në të gjitha vendet ku janë vendosur ose mund të vendosen personat e privuar nga liria, ndërkaq ato janë: stacionet policore, repartet e paraburgimit dhe repartet për persona të dënuar në institucionet ndëshkuese-korrektuese dhe edukuese-korrektuese, spitalet psikiatrike, vendet e tjera për privim nga liria, si dhe vendet jozyrtare për të cilat Avokati i Popullit mund të ketë informata se personat privohen nga liria.

3. INSPEKTIMI NË INSTITUCION DHE INFORMATAT

Avokatit të Popullit i mundësohet akses në gjitha pjesët dhe në cilin do qoftë vend ku njerëzit privohen nga liria.

Përmes inspektimit, në të gjitha ambientet e objekteve, Avokati i Popullit fiton pasqyrë të plotë për kushtet e vendosjes së personave të privuar nga liria, veprimin dhe trajtimin e këtyre personave.

Gjatë inspektimit, në vendet e privimit nga liria, vëmendje e veçantë u kushtohet informatave të cilat mund të merren nga mbajtja e evidencave, si dhe nga kushtet materiale.

- Duke e pasur parasysh detyrimin për mbajtjen e **evidencës** së plotë për të gjithë personat e privuar nga liria, si dhe për të gjitha ngjarjet në vendet e privimit nga liria, në mënyrë të veçantë detyrimisht duhet të bëhet kontrolli i: regjistrave të personave të privuar nga liria, regjistrave të ngjarjeve të ditës, evidencës shëndetësore dhe kartonëve shëndetësorë të çdo individi, si dhe dosarët, përkatësisht dosarët personal të këtyre personave dhe dokumenteve të tjera.

- Gjatë inspektimit të **kushteve materiale** vëmendje e veçantë duhet t'u kushtohet kushteve në të cilat janë vendosur personat e privuar nga liria.

Kjo para së gjithash ka të bëjë me: dimensionet e përcaktuara ligjore të ambientit, numrin e personave të cilët janë vendosur në ambient, kushtet higjienike (në vet ambientin, veshmbathjen e personave të privuar nga liria, si dhe shtrojën e tyre), pajisjen e ambienteve (krevate, dollapë, tavolina, karrige etj.), ndriçimin, ngrohjen në kushte të dimrit, ajrosjen e ambienteve, kushtet hidrosanitare, kushtet e higjienës personale etj., si dhe mundësinë, përkatësisht mënyrën në të cilën këta persona i realizojnë kontaktet me personat zyrtarë.

4. BISEDË ME PERSONA TË PRIVUAR NGA LIRIA

Avokatit të Popullit detyrimisht i mundësohet bisedë e drejtpërdrejtë me personat e privuar nga liria.

Varësisht nga lloji i vizitës, Avokati i Popullit mund të zhvillojë bisedë me person saktësisht të caktuar ose me një grup personash dhe me persona të zgjedhur sipas zgjedhjes së rastit me ç'rast, nëse bëhet fjalë për pjesëtar të ndonjëres nga bashkësitë ose shtetas të huaj, nëse ka nevojë duhet të sigurohet përkthyes. Njëri nga aspektet më të rëndësishëm i vizitave është mundësia e bisedimit pa praninë e

dëshmitarëve, përkatësisht personave zyrtarë, me çka personave të privuar nga liria u mundësohet të flasin më e hapur dhe me më pak frikë.

Avokati i Popullit e ka lirinë e plotë për të bërë zgjedhjen e personave me të cilët do të bisedojë.

Avokati i Popullit gjatë kryerjes së vizitës e ka lirinë për të bërë zgjedhjen e vendit, për të cilin konsideron se është mjaftueshëm i sigurt dhe adekuat, ku do ta zhvillojë bisedën me personin e privuar nga liria.

Nëse personat zyrtarë ndonjë vend të caktuar e cilësojnë si joadekuat nga aspekti i sigurisë, Avokati i Popullit këtë sugjerim nuk duhet ta refuzojë menjëherë, por ta duhet shqyrtojë me vëmendje, megjithatë ai e cakton vendin ku do të zhvillohet biseda.

Gjatë zhvillimit të bisedës është tejet e rëndësishme që Avokati i Popullit ta fitojë besimin e personit me të cilin bisedon, me këtë rast pa i premtuar diçka që nuk është e mundur të plotësohet.

Para së gjithash, Avokati i Popullit medoemos duhet të prezantohet dhe ta arsyetojë shkaku e prezencës së tij, ta njoftojë me autorizimet e Avokatit të Popullit, si dhe t'ia bëjë me dije se biseda është konfidenciale dhe se personi nuk do të pësojë kurrfarë pasojash të dëmshme nga askush, në veçanti jo nga personat zyrtarë.

Gjatë bisedës duhet të shprehet në mënyrë të qartë dhe të thjeshtë, si dhe të shmanget sjellja me të cilën biseda do të mund të interpretohet si marrje në pyetje.

Për zhvillim të suksesshëm të bisedës dhe realizimin e objektivit të saj me rëndësi të madhe është që Avokati i Popullit të manifestojë aftësi dëgjimi, durim të madh dhe ndjeshmëri gjatë bisedës.

Së këtejmi, personit me të cilin zhvillohet biseda duhet t'i mundësohet të flasë, të shmangen pyetjet sugjестive, si dhe biseda të mos kufizohet vetëm dhe kryekëput në temat të cilat ai i hap.

Në rast të të dhënave për veprim të keq nga ana e personave zyrtarë, personi me të cilin zhvillohet biseda duhet të nxitet për t'i thënë të gjitha faktet që janë me rëndësi relevante.

Për bisedën e zhvilluar përpilohet shënim zyrtar.

5. HARTIMI I RAPORTIT ME REKOMANDIME

Avokati i Popullit, mbi bazë të gjendjeve të konstatuara, harton raport me rekomandime përkatëse i cili u dërgohet organeve kompetente, në të cilat i propozon masat që duhet të ndërmerren me qëllim të përmirësimit të kushteve të përgjithshme në vendet e privimit nga liria.

Rekomandimet duhet të jenë: specifike; të matura; të realizueshme; të orientuara drejt rezultatit; me përcaktim kohor; sipas prioriteteve; të justifikuara; t'i përgjigjen lëndës dhe të propozojnë zgjidhje për tejkalimin dhe avancimin e gjendjeve.

Avokati i Popullit zbatimin e rekomandimeve të dhëna e mbikëqyr përmes kontakteve të drejtpërdrejta me personat zyrtarë në vendet ku personat privohen nga liria, si dhe me organet dhe organizatat e tjera kompetente në përputhje me nenin 2 të Ligjit për Avokatin e Popullit.

Rekomandimet kanë për qëllim shmangien e mangësive të konstatuara dhe dukurive negative, si dhe përmirësimin e kushteve të vendosjes, veprimin dhe trajtimin e këtyre personave.

Vizitat periodike, të realizuara nga Avokati i Popullit, në mënyrë sistematike duhet të vlerësojnë se a janë zbatuar në tërësi rekomandimet paraprake dhe njëkohësisht t'i identifikojnë të gjitha problemet e reja të cilat eventualisht janë paraqitur në ndërkohë. Nëse gjatë vizitës ka ankesa individuale për shkelje konkrete, Avokati i Popullit do të veprojë sipas tyre në mënyrë të veçantë, por nga aspekti i mbrojtjes së të drejtave të njeriut.

AVOKAT I POPULLIT

Ixhet Memeti